

Запрошення виступити з доповіддю

Конференція з нагоди 80-ї річниці нападу Німеччини на Радянський Союз, 6 - 8 грудня 2021 року в м. Оранієнбург

Федеральний президент Йоахім Гаук під час візиту одного з меморіалів у 2015 р. зазначив, що мільйони радянських військовополонених, які загинули в німецькому полоні в 1941 – 1945 роках, і досі перебувають «у рамках колективної пам'яті – швидше в тіні цієї пам'яті». Нелюдяне ставлення до військовополонених вказує на широкий контекст винищувальної війни проти «єврейського більшовизму» та на боротьбу за майбутній «життєвий простір на сході», вибудований відповідно до націонал-соціалістичних ідей, деякі з яких також ніколи не потрапили до меморіального фокуса.

Меморіальний комплекс Заксенхаузен, Інститут історії при Університеті Клагенфурта, Центр вивчення Голокосту Інституту новітньої історії та Федеральний центр політичної освіти проводять конференцію з нагоди 80-ї річниці нападу Німеччини на Радянський Союз. На конференції передбачається підсумувати вже здійснені дослідження, водночас розглянути нові соціально-історичні перспективи подальших досліджень, до того ж обговорити питання історико-політичної освітньої діяльності, а також стимулювати культуру пам'яті. Конференція надає можливість поглибити обмін думками між дослідниками та дослідницями, що володіють німецькою, російською та іншими східноєвропейськими мовами. Доповіді англійською мовою також визнаються.

Необхідно враховувати три тематичні напрямки:

Насильство та знищення

Перша тема спрямована на аспекти німецької окупаційної політики на місцях та на Голокост на регіональному рівні, а також на насильство та знищення радянських громадян на території Німецького Рейху та інших землях, що перебували під контролем окупаційної влади. Тут також виникає зацікавленість питанням взаємодії між громадськими та воєнними сферами. Крім того, треба звернути увагу на допоки забуті групи жертв винищувальної війни, такі, як: ромське населення, жертви «боротьби з партизанами» чи ув'язнені психіатричних закладів. Бажаними б були також доповіді про такі недостатньо висвітлені аспекти, як масове сексуальне насильство.

Суспільства в часи винищувальної війни

Цей напрямок ставить питання соціальних наслідків війни як низки насильств та знищень у «Старому Рейху», але насамперед на окупованих територіях Східної Європи. Такі наслідки зміни режиму та досвіду насильства були особливо

відчутні на локальному рівні. Як німецькі окупанти вплинули на місцеве суспільство: насильством, викраденням, примусовою працею, а також пропагандою, окупаційною пресою тощо? Яку роль відігравали сталінізм та попередні репресії в Радянському Союзі? Приймаються як і виступи, що зосереджуються на проблемах руйнації місцевих суспільств та на змінах еліт, які були ініційовані окупантами, так і доповіді стосовно форм колаборації та опору. Також є актуальними доповіді, що порушують питання того, як винищувальна війна змінила стан суспільства в «Старому Рейху», який і до того був примусово структурований згідно з антисемітськими та расистськими критеріями – з огляду на все більше число військовополонених і «остарбайтерів», а також на дітей війни та горезвісніпологові будинки для «жінок-остарбайтерів». Також приймаються доповіді щодо теми озброєних сторін та їх перцепції, як Вермахту, так і Червоної Армії та їх сприйняття в суспільстві. Це стосується як і політичного керування військами, так і повсякденного життя рядових солдатів, перспективи ролі жінок у збройних силах, а також перспективи участі єврейських бійців та бійчинь. Нещодавні дослідження про радянських партизанів та партизанок також можуть включатися до цього тематичного напрямку.

Історія знизу та жива пам'ять

У центрі уваги мають знаходитися різні досвіди формування пам'яті про Голокост та винищувальну війну, які нерідко суперечать державній меморіальній політиці та практиці. Кожен, хто відвідує Єврейський музей у Москві, дізнається, що єврейські громади не раз споруджували пам'ятники, на яких Зірка Давида згодом ставала Червоною Зіркою.

Загалом, актуальними є не лише зміна чи стійкість образів ворогів у контексті пропагандистських битв «холодної війни» та протистояння Схід–Захід. Дедалі більш антагоністичною стає культура пам'яті після розпаду радянської гегемонії на різні національні культури пам'яті в таких країнах, як країни Балтії або Україна. Тут також важливі місцеві дослідження, які мають певні посилання на сучасність. Одним з аспектів може бути напруженість у стосунках між жертвами сталінських репресій та жертвами націонал-соціалізму, що виникла після розпаду Радянського Союзу.

Ми плануємо 20-хвилинні доповіді та просимо надсилати заявки на участь у конференції до 29 березня 2021 р. Заявка має включати коротке резюме (*curriculum vitae*) та анотацію доповіді (максимум 300 слів), що описує тему та її інноваційний характер, а також основні результати та джерело досліджень. Планується публікація доповідей.

Якщо у Вас виникнуть питання, будь ласка, звертайтеся:

Д-р Енріко Хайтцер | +49 3301 200433 | heitzer@gedenkstaette-sachsenhausen.de